

COLOFON

Alle afbeeldingen zijn, tenzij anders vermeld, afkomstig van het privéarchief van C.P.C. Fabius. Alle krantenknipsels zijn afkomstig van Delpher (Koninklijke Bibliotheek).

Omslagfoto (voorzijde):

C.P.C. Fabius bij aankomst in Leiden, 10 september 1936

Omslagfoto (achterzijde):

Collegium met de Commissie van Bijstand, 27 september 1940

Beide foto's privéarchief C.P.C. Fabius

ISBN/EAN 9789090418278

© 2026 Miles Fabius

Auteur: Miles Fabius

Schrijfcoach: Michael Driebeek van der Ven

Eindredactie: Sandra Dijkman Dulkes

Ontwerp en vormgeving: Studio Goedhart

Uitgeverij: Astra

Drukkerij: De Bink Opmeer, Leiden

Alle rechten voorbehouden. Geen enkel onderdeel van deze publicatie mag worden gekopieerd, opgeslagen in een digitaal bestand of verspreid, op welke manier dan ook, zonder uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de auteur.

Proloog

*

November 2002, Oegstgeest – Ik luister naar Beethovens Vijfde pianoconcert terwijl ik vanuit mijn comfortabele plek op de bank naar de regen kijk. Over een minuut of tien komt mijn bovenbuurvrouw langs voor een kop koffie. Gisteren kwam ik haar tegen en vroeg ik haar of ze zin had om even langs te komen. Leek me wel gezellig.

Ze is een vrouw van in de vijftig, met een groot muzikaal gevoel, en haar leven is allesbehalve makkelijk geweest. Na een pijnlijke scheiding moest ze haar twee zoons alleen opvoeden. Toen mijn ouders dit appartement kochten, zei ze tegen hen: “Jullie gaan het hier fijn hebben, let maar op. Er hangt goede energie.” Ze is een spiritueel persoon met een warm hart. Mijn ouders mochten haar meteen. Als mijn zusje en ik alleen thuis waren, vertrokken ze altijd met een gerust hart, wetende dat zij net boven ons woonde.

Ze speelt gitaar en zingt ook. Omdat ik zelf gek ben op zingen, gaf ze me ooit waardevol advies en volgde ze mijn vooruitgang met oprechte interesse. Ik kijk ernaar uit om haar weer te zien en over muziek te praten. Eigenlijk kom ik haar maar af en toe tegen in het gebouw en ik had haar nog nooit eerder uitgenodigd.

Mijn lesweek zit erop en ik ben daar stiekem best blij om. Wat is het lekker om soms gewoon helemaal niks te doen! Maar toch... ik merk dat ik me een beetje eenzaam voel. En dat is niet bepaald geweldig. Ik ben 21 en wil in het weekend iets anders dan complete stilte. Tegelijkertijd duurt mijn master maar een jaar en woon ik

een beetje ver van het centrum van Leiden. Dat helpt niet echt mee. In Utrecht, tijdens mijn bachelor, ging het vanzelf. Het studentenleven was druk, ik zat midden in alle activiteiten en ik woonde op de campus, omringd door vrienden. Alles was makkelijker.

Opeens gaat de deurbel en schiet ik overeind. Gelukkig had ik al wat stroopwafels klaargelegd en de zitkamer snel opgeruimd. Ik was zo aan het dagdromen dat ik de tijd compleet vergat!

We begroeten elkaar en ploffen neer in de zitkamer met een kop koffie. Ze vraagt naar mijn ouders en we kletsen een tijdje over van alles en nog wat. Dan zegt ze opeens, zonder enige verandering in haar stem:

“Grappig... Ik zie een jonge man naast je. Hij draagt een dossier onder zijn arm. Hij wil dat je het publiceert.”

Ik kijk haar verbaasd aan en voor ik iets kan zeggen, voegt ze eraan toe: “Ik denk dat het je opa is.”

Ik weet niet wat ik moet antwoorden en flap er alleen maar uit: “Oh... grappig. Verrassend...”

Naast de bank staat een grote koffer met daarin een groot deel van mijn grootvaders persoonlijke archieven. Ik leg haar uit dat die koffer vol zit met documenten van hem. Dat ik altijd al wist dat hij een belangrijke rol speelde in de studentenwereld tijdens de oorlog, maar dat hij er zelf nooit veel over sprak.

Ze kijkt me doordringend aan en zegt: “Hij zou graag willen dat je op een dag een boek schrijft.”

Ik glimlach ongemakkelijk en zeg maar gewoon: “Tja... wie weet. Je weet maar nooit.”

Maar in mijn hoofd denk ik: wat een onzin, mijn opa die hier naast me verschijnt? Echt niet. Ik geloof er helemaal niks van. En daarbij, ik heb totaal geen zin om een boek te schrijven, laat staan dat ik er de tijd voor heb.

Dit is dat boek.

*

Inhoudsopgave

Voorwoord	8
I. Visie en ambitie	
1. Eeuwfeest	12
2. Professor Huizinga	29
3. November 1939: de Praagse studentenstaking	37
4. Oom Han	45
5. Praeses van het Leidsche Studenten Corps (L.S.C.)	57
6. Terugkeer naar de grondslagen	66
7. Spionage bij firma Hoppezak	73
8. De verdediging van Leiden	77
9. De nationale veiligheidsconferentie: Den Vaderland Ghetrouwe	83
II. Leiderschap	
10. Invasie en vertrek van de koningin	103
11. Een verleidelijke vijand	115
12. GSIII en majoor Sas	120
13. De nationale eenheidsgedachte	127
14. Trouw aan koningshuis	136
15. Fabius spreekt namens alle Leidse studenten	146
16. De Leidse studenten staan als één	154
17. De weg van de colt	160
18. Vijandelijke infiltratie in nationale structuur	165
19. Brief van Ben Telders – Een hart onder de riem	177
20. Telders' nationale conferentie en het verbod op bijeenkomsten	184
21. Tegen de verboden in	192
22. De diepste betekenis van het Wilhelmus	202

23. Petitie aan Seyss-Inquart	219
24. Woede van Ben Telders over NSF	229
25. Arrestaties bij de Geuzen	232
26. Ontslag Joodse hoogleraren en wat te doen	234
27. Proteststaking tegen de anti-Joodse maatregelen	243
28. Kleine teams uitgestuurd	250
29. Waarschuwingen en koffers klaar	262
30. Continuïteit van het Corps en de band met de monarchie	275
31. 1813	280
32. Arrestaties door de Gestapo	292
33. Liquidatie van het Leidsche Studenten Corps	298
 III. Erop of eronder	
34. Het gevecht gaat door	304
35. 'Placcaten' overal in Leiden door onbekenden	309
36. Einde van de Geuzen	317
37. Nazificatie	319
38. Cedo Nulli	325
39. Verspreiding van een verzetsmacht	333
40. De Raad van Negen	342
41. Steun aan de ontslagen professoren	347
42. Civitas Academica	349
43. Geheim agenten uit Engeland	355
44. Een nieuwe golf arrestaties	364
45. Afscheidsdiner op het USC – en de doden van Mauthausen	378
46. Het huwelijk	391
47. Café Zomerzorg	399
48. Angst in de nacht	402
49. Een ijzig koude dag	413
50. Ondergedoken	424
51. Het Geuzenvaandel	436
52. Bevrijding	442

IV. Na de oorlog

53. Een jaar in het donker	469
54. Taizé	475
55. Samen door de tijd	481
56. Een bericht uit het toevluchtsoord	485
57. Overlijden	489

V. Epiloog

58. Een voorbestemde weg	500
59. Een onverwachte wending	511
60. Twee bijzondere wensen	518
61. Tegen de stroom in	520
62. Op naar de finish	531
63. Goudstof	542

Nagedachten	553
Dankwoord	556
Disclaimer	558
Bijlagen	559
Beelddossier	566
In dankbare herinnering	583
Gevallenen	584
Lijst van afkortingen	587
Personenregister	589